

1. ★ Als de nulpunten van $5z^2 + 13z - p$ elkaars omgekeerde zijn, bepaal dan de waarde van p .

Noem de wortels w en $\frac{1}{w}$, dan geldt: $-\frac{p}{5} = w \cdot \frac{1}{w} \Leftrightarrow p = -5$

2. ★ Heeft de veelterm $y^4 + 4y^2 + 5$ reële nulpunten of niet?

Neen want hij is duidelijk overal groter of gelijk aan 5 voor alle waarden van y .

3. ★ Vind een veelterm van de tweede graad met als som van de nulpunten $2\sqrt{3}$ en als product 5.

Dit is bijvoorbeeld $x^2 - 2\sqrt{3}x + 5$, wegens de regel van som en product. Maar deze heeft (binnen de reële getallen) geen nulpunten. Zo een veelterm bestaat dus niet.

4. ★ Het product van twee nulpunten van $2x^3 + 3x^2 - 5x - 6$ is -3 . Bepaal het derde nulpunt.

Het product van alle wortels is $-\frac{-6}{2} = 3$ (Viète). Het gezochte nulpunt is dus -1 .

Dit kan ook met het algoritme van Horner gevonden worden, maar dat is véél omslachtiger:

	2	3	-5	-6	
-1		-2	-1	6	
	2	1	-6	0	
-2		-4	6		
	2	-3	0		

Uit het algoritme van Horner volgt dat de nulpunten gegeven worden door -1 , -2 en $3/2$. Het gezochte nulpunt is dus -1 ,

aangezien $-2 \cdot \frac{3}{2} = -3$.

5. ★★ Vind de veelterm van zo klein mogelijke graad die je kan aftrekken van $x^4 + 2x^3 - 4x^2 + 6x - 3$ zodat het verschil deelbaar is door $x^2 - x + 1$.

Dan moet dus $x^4 + 2x^3 - 4x^2 + 6x - 3 - A(x) = (x^2 - x + 1) \cdot B(x)$.

Stel dat A van graad 0 kan zijn, dan stellen we $A(x) = a$ en $B(x) = cx^2 + dx + e$.

Dan wordt de vergelijking $x^4 + 2x^3 - 4x^2 + 6x - 3 - a = (x^2 - x + 1) \cdot (cx^2 + dx + e)$, of na vereenvoudiging: $x^4 + 2x^3 - 4x^2 + 6x - 3 - a = cx^4 + (d - c)x^3 + (e - d + c)x^2 + (d - e)x + e$.

Dit geeft het stelsel:
$$\begin{cases} 1 = c \\ 2 = d - c \\ -4 = e - d + c \\ 6 = d - e \\ -3 - a = e \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} c = 1 \\ d = 3 \\ e = -2 \\ e = -3 \\ a = 0 \end{cases}$$
 . Dit is onmogelijk ✗.

Stel dat A van graad 1 kan zijn, dan stellen we $A(x) = ax + b$ en $B(x) = cx^2 + dx + e$.

Dan wordt de vergelijking $x^4 + 2x^3 - 4x^2 + 6x - 3 - ax - b = (x^2 - x + 1) \cdot (cx^2 + dx + e)$, of na vereenvoudiging:

$$x^4 + 2x^3 - 4x^2 + (6 - a)x - 3 - b = cx^4 + (d - c)x^3 + (e - d + c)x^2 + (d - e)x + e$$

Dit geeft het stelsel:
$$\begin{cases} 1 = c \\ 2 = d - c \\ -4 = e - d + c \\ 6 - a = d - e \\ -3 - b = e \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} c = 1 \\ d = 3 \\ e = -2 \\ a = 1 \\ b = -1 \end{cases}$$
 . Dit geeft ons de oplossing $A(x) = x - 1$.

6. ★★★ Voor welke waarde van $a \in \mathbb{R}$ vormen de nulpunten van $f(x) = x^3 - 12x^2 + 39x + a$ een rekenkundige rij?

De som van de nulpunten is 12 wegens de somformule van Viète. Aangezien de nulpunten x_1, x_2 en x_3 een rekenkundige rij vormen kunnen we stellen dat $x_1 = 4 - g$, $x_2 = 4$ en $x_3 = 4 + g$.

De extra fomule van Viète geeft ons dan:

$$x_1 \cdot x_2 + x_2 \cdot x_3 + x_3 \cdot x_1 = 39 \Leftrightarrow (4 - g) \cdot 4 + 4 \cdot (4 + g) + (4 + g) \cdot (4 - g) = 39 \Leftrightarrow g^2 = 9.$$

In beide gevallen zijn de wortels 1, 4 en 7 met als product 28 zodat de productformule van Viète ons levert dat $a = -28$.

7. ★★★ De wortels van $x^3 - ax^2 + bx - c = 0$ vormen een rekenkundige rij.

Bewijs dat $2a^3 - 9ab + 27c = 0$.

Noem de wortels $x_1 = m - v$, $x_2 = m$ en $x_3 = m + v$, dan geldt wegens de formules van Viète:

$$a = x_1 + x_2 + x_3 = 3m,$$

$$b = x_1 \cdot x_2 + x_2 \cdot x_3 + x_3 \cdot x_1 = (m - v) \cdot m + m \cdot (m + v) + (m + v) \cdot (m - v) = 3m^2 - v^2 \text{ en}$$

$$c = x_1 \cdot x_2 \cdot x_3 = (m - v) \cdot m \cdot (m + v) = m^3 - mv^2.$$

$$\text{Dus is } 2a^3 - 9ab + 27c = 2(3m)^3 - 9 \cdot 3m \cdot (3m^2 - v^2) + 27(m^3 - mv^2) = 0 \quad \square$$

8. ★★ -1 en 1 zijn nulpunten zijn van de veelterm $Lx^4 + Mx^3 + Nx^2 + Rx + P$.

Bewijs dat $L + N + P = M + R = 0$.

-1 is een nulpunt als en slechts als $L - M + N - R + P = 0$.

1 is een nulpunt als en slechts als $L + M + N + R + P = 0$.

Deze vergelijking lid aan lid optellen geeft $2L + 2N + 2P = 0 \Leftrightarrow L + N + P = 0$.

Ze lid aan lid aftrekken geeft $-2M - 2R = 0 \Leftrightarrow M + R = 0$. $\square$

9. ★★ Zowel $x^2 + px + q$ als $x^2 + mx + n$ (met $m \neq p$) zijn deelbaar door $x + a$.

Bewijs dat $a = \frac{n - q}{m - p}$.

$-a$ moet dus een nulpunt zijn van zowel $x^2 + px + q$ als $x^2 + mx + n$, zodat:

$$a^2 - pa + q = a^2 - ma + n (= 0) \Leftrightarrow (m - p)a = n - q \Leftrightarrow a = \frac{n - q}{m - p} \text{ (want } m \neq p \text{)}.$$

10. ★★★ α, β, γ zijn de nulpunten van de veelterm $kx^3 + 7x + 6$, met $\alpha^3 + \beta^3 + \gamma^3 = 18$. Bepaal k .

De formules van Viète leveren ons (samen met het gegeven):

$$\begin{cases} \alpha + \beta + \gamma = 0 \\ \alpha\beta + \beta\gamma + \gamma\alpha = 7/k \\ \alpha\beta\gamma = -6/k \\ \alpha^3 + \beta^3 + \gamma^3 = 18 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} \gamma = -\alpha - \beta \\ \alpha\beta + \beta(-\alpha - \beta) + (-\alpha - \beta)\alpha = 7/k \\ \alpha\beta(-\alpha - \beta) = -6/k \\ \alpha^3 + \beta^3 + (-\alpha - \beta)^3 = 18 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} \gamma = -\alpha - \beta \\ \alpha^2 + \beta^2 + \alpha\beta = -7/k \\ \alpha^2\beta + \alpha\beta^2 = 6/k \\ -3\alpha^2\beta - 3\alpha\beta^2 = 18 \end{cases}$$

Als je de laatste twee vergelijkingen met elkaar vergelijkt vind je: $-18/k = 18 \Leftrightarrow k = -1$.

(merk op dat je het stelsel niet helemaal hoeft op te lossen!)

11. ★★ -1 en -2 zijn twee oplossingen van $ax^3 + 3x^2 - bx - 6 = 0$. Bepaal de reële parameters a en b en vind ook de derde oplossing.

$$\begin{cases} a(-1)^3 + 3(-1)^2 - b(-1) - 6 = 0 \\ a(-2)^3 + 3(-2)^2 - b(-2) - 6 = 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} -a + b = 3 \\ -4a + b = -3 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} a = 2 \\ b = 5 \end{cases}.$$

Het product van de wortels van $2x^3 + 3x^2 - 5x - 6 = 0$ is 3 (Viète), zodat de derde oplossing $\frac{3}{2}$ moet zijn.

12. ★★★ Twee nulpunten van de kubische veelterm $x^3 - 2x^2 + qx - r$ zijn tegengesteld. Bewijs dat $2q = r$.

Stel dat de twee tegengestelde wortels α en $-\alpha$ zijn. Dan moet dus gelden dat:

$$\begin{cases} \alpha^3 - 2\alpha^2 + q\alpha - r = 0 \\ -\alpha^3 - 2\alpha^2 - q\alpha - r = 0 \end{cases} \begin{matrix} \text{l.a.l.-} \\ \Leftrightarrow \\ \text{l.a.l.+} \end{matrix} \begin{cases} 2\alpha^3 + 2q\alpha = 0 \\ -4\alpha^2 - 2r = 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} 2\alpha(\alpha^2 + q) = 0 \\ r = -2\alpha^2 \end{cases}$$

Uit de eerste vergelijking volgt dat ofwel $\alpha = 0$, ofwel dat $\alpha^2 = -q$.

- $\alpha = 0$, dan is ook $-\alpha = 0$ dus is dat geval is $x = 0$ een dubbele wortel, en dan moet $q = r = 0$.
- $\alpha^2 = -q$, dan volgt uit de tweede vergelijking dat $4q - 2r = 0$. $\square$

Een alternatieve oplossing volgt direct uit de formules van Viète voor derdegraadsvergelijkingen:

Noem de wortels van de derdegraadsvergelijking α , $-\alpha$ en γ , dan geldt

$$\begin{cases} \alpha - \alpha + \gamma = 2 \\ -\alpha^2 + \alpha\gamma - \alpha\gamma = q \\ -\alpha^2\gamma = r \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} \gamma = 2 \\ q = -\alpha^2 \\ r = -2\alpha^2 \end{cases} \left. \vphantom{\begin{cases} \gamma = 2 \\ q = -\alpha^2 \\ r = -2\alpha^2 \end{cases}} \right\} r = 2q \quad \square$$

13. ★★★ α, β en γ zijn de nulpunten van de veelterm $x^3 + px^2 + qx + 2$, waarbij geldt $\alpha\beta + 1 = 0$. Bewijs dat $2p + q + 5 = 0$.

Uit de formules van Viète voor derdegraadsvergelijkingen volgt:

$$\begin{cases} \alpha + \beta + \gamma = -p \\ \alpha\beta + \beta\gamma + \gamma\alpha = q \\ \alpha\beta\gamma = -2 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{matrix} \boxed{\alpha\beta = -1} \\ \Leftrightarrow \end{matrix} \begin{cases} \alpha + \beta + 2 = -p \\ -1 + 2\alpha + 2\beta = q \\ \gamma = 2 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} p = -\alpha - \beta - 2 \\ q = -1 + 2\alpha + 2\beta \\ \gamma = 2 \end{cases} \left. \vphantom{\begin{cases} p = -\alpha - \beta - 2 \\ q = -1 + 2\alpha + 2\beta \\ \gamma = 2 \end{cases}} \right\} 2p + q + 5 = 0$$